

נגסח לא סתוקן

פרוטוקול מס' 287

מישיבת ועדת הכספים

יום ג', ז' באדר ב', התשמ"ו - 18.3.1986 - שעה 10.00

נ כ ח ו

חברי הוועדה:

א' י' שפירא - היו"ר
א' אבוחצירא
י' ארידור
מ' בר-און
ג' גדוח
א' ורדיגר
י' כהן
י' מצא
ע' סולודר
ע' עלי
ש' עמר
י' צבן
ח' רמון
מ' שטריח
א' שלום
ב' שליטא
ש' שלמה
ג' שפט
ד' חיכון

מוזמנים:

י' רבינוביץ - נציב מס הכנסה
ע' מודריק, מ' פרידמן - משרד האוצר
א' דברת, ד' הלפריץ, יוסי רבינוביץ - חברת כלל
ש' אופיר - חברת כור
גב' ד' לב - אינדי.בי.
א' אליאב, ד' לויץ - חברת העובדים

מזכיר הוועדה:

א' קרשנר
הוועץ המשפטי לוועדה: א' דמביץ
יועצת כלכלית: ס' אלחנני
קצרנית: א' דגני

סדר-היום:

קננות מס הכנסה (קביעת שיעור ריבית לענין סעיף 3(י) (הוראת שעה).
צו מס הכנסה (קביעת תשלומים בעד דמי פגיעה בעבודה וחגמול בעד שירות במילואים כהכנסה) (תיקון).
צווים לעידוד החסכון (פטור ממס הכנסה) אמיסיות;
אפריקה ישראל (מימון);
בנק לפיתוח התעשייה מימון והנפקות;
לאומי חברה למימון בע"מ.
חוק המלוות (הוראות שונות) - פדיון מוקדם של מלווה מרצון.

התקן 101 מ 1.4.86

178

תקנות מס הכנסה (קביעת שיעור ריבית לענין סעיף 3(י)) (הוראת שעה)

היו"ר א' י' שפירא:

אני פותח את הישיבה.

הסעיף הראשון בסדר היום הוא: תקנות מס הכנסה (קביעת שיעור ריבית לענין סעיף 3(י)) (הוראת שעה). נשמע דברי הסבר על התקנות מנציב מס הכנסה.

י' רבינוביץ:

אנחנו מביאים לאישור הוועדה תקנות על פי סעיף 3(י) לפקודת מס הכנסה. סעיף 3(י) נחקק כתיקון עקיף לפקודה כאשר נחקקה הוראת השעה, מה שנקרא בזמנו "חוק שטיינברג". שם נקבעו כללים בענין העברות כספים בין חברות, ונאמר ששיעור הריבית לפי סעיף 3(י) ייקבע בתקנות. ואמנם כל מה שאנחנו מציעים בתקנות זהו שיעור הריבית, כי החוק עצמו אושר. כל המשק ידע שהחוק קיים, אך הוא לא ידע מה יהיה שיעור הריבית שייקבע.

אנחנו מציעים ששיעור הריבית ככלל יהיה שיעור עליית המדד, במספר סייגים שאפרט אותם. אנחנו אומרים שמי שקיבל הלוואה בדולרים או בכל סוג מטבע אחר, ונתן הלוואה באותם תנאים, ולא פחות מאשר שער הדולר, נראה את שער הדולר כשיעור הריבית. מוסדות בנקאיים שנתנו הלוואות בשיעור ריבית שהם רגילים לתת, זה יהיה שיעור הריבית ולא נחייב אותם בהפרש מעבר לזה.

ד' תיכון:

אני מבקש שתתן לנו הסבר יותר מפורט וברור מה היה ומה אתה מבקש לשנות.

י' רבינוביץ:

סעיף 3(י) לפקודה קובע: אדם שנתן הלוואה שנרשמה בפנקסי חשבונות המנוהלים בשיטת החשבונאות הכפולה, וההלוואה היא ללא ריבית או בריבית נמוכה משיעור שקבע לענין זה שר האוצר באישור ועדת הכספים של הכנסת, בין דרך כלל ובין לסוגי הלוואות או להלוואות למטרות שונות, יהא חייב במס בשיעור של 60% מהפרש הריבית, ללא זכות לפטור, לניכוי או לקיזוז כלשהו. שר האוצר רשאי לקבוע את דרך חישוב הפרש הריבית וכן את דרך חישובו של כל נתון הנחוץ לצורך זה.

הקביעה היא ששיעור הריבית יהיה לפי עליית המדד, למעט שני מקרים: האחד - כאשר מפעל מלווה בריבית שונה שהיא פחותה משיעור עליית המדד, אבל כנגד זה יש לו הלוואות בריבית שאף היא פחותה משיעור עליית המדד אבל איננה פחותה משיעור עליית ערכו של הדולר; והשני - הלוואות של מוסד כספי בריבית כפי שהיתה מקובלת באותו זמן באותו מוסד כספי.

היו"ר א' י' שפירא:

נקח לדוגמה יזם שקיבל הלוואה דולרית להקמת מפעל. עכשיו הוא סיים את הקמתו של המפעל.

י' רבינוביץ:

זה לא שייך לתקנות אלה. כאן מדובר רק על הלוואות, על מפעל שנתן הלוואה למישהו אחר.

ד' תיכון:

התקנות מדברות על המלווה ולא על הלווה.

היו"ר א' י' שפירא:

נאמר שהמפעל לקח הלוואה דולרית של 10 מיליון דולר ונתן למישהו הלוואה של מיליון דולר. אבל המפעל טרם החל בייצור. האם בשל העובדה שהוא נתן הלוואה של מיליון דולר הוא יצטרך לשלם מס על ההפרש בין הריבית על ההלוואה שנתן לבין העליה של המדד?

י' רבינוביץ:

אם הוא לקח הלוואה של 10 מיליון דולר ונתן הלוואה של מיליון דולר, אנחנו בפירוש נתייחס להלוואה שהוא נתן.

היו"ר א' י' שפירא:

התקנות האלה כלל אינן מתייחסות לתעשייה?

י' רבינוביץ:

רק באותם מקרים שהתעשייה נותנת הלוואות. זה לא שייך לא למבנה התעשייתי, לא למכונות ולא לציוד אחר.

היו"ר א' י' שפירא:

אני רוצה להבין את הנושא, כי נראה לי שזה יכול להביא לכך שמפעל מפסיד בכל זאת יצטרך לשלם מס. יזם לקח הלוואה של 20 מיליון דולר ונתן הלוואה של 15 מיליון, בצמוד למדד. (י' רבינוביץ: תקנות אלה אינן חלות עליו).

גב' ד' לב:

חברה תעשייתית נחנה הלוואה לחברת-בת שלה, חברת-בת תעשייתית, הלוואה דולרית. אבל אין לה מקור מימון דולרי. במקרה יש לה הכנסה רעיונית, והיא משלמת מס על הכנסה רעיונית שכלל איננה קיימת.

י' רבינוביץ:

אם המקורות שלה הם צמודי מדד והיא נחנה הלוואה צמודת דולר, איננו מוכנים להחיר לה את ההפרש הזה כהפסד שאין לו כיסוי.

ד' תיכון:

אדוני היושב-ראש, אני מבין יאינך מתכוון להביא את התקנות להצבעה היום. אני מבקש ממך לאפשר לנו ללמוד את הנושא ולא להצביע עליו היום. זה לא נושא מחייבים להכריע בו בזה הרגע.

היו"ר א' י' שפירא:

אחה מבקש החייצוח סיעחיה?

ד' תיכון:

אני מבקש שהות ללמוד את הנושא.

היו"ר א' י' שפירא:

קודם נשמע את המשלוח שהוזמנו להופיע בפנינו. וכמקובל, איננו מנהלים דיונים בנוכחות המשלוח.

א' דברת:

אני רוצה להתייחס לכמה נקודות, ואני מודה לכם על האפשרות שניתנה לנו להופיע בפניכם ולהציג את עמדתנו.

הנקודה החשובה ביותר בכל העניין היא הרטרואקטיביות. קשה לנהל עסקים בחנאים אלה, כאשר החוק נחקק בחודש יולי או אוגוסט 1985, ואם באים היום להחקיץ תקנות החלוח על שנת המס 1985, שלושה חדשים לאחר שנסתיימה שנת העסקים. עכשיו אנחנו נאלצים ללכת אחורנית ולשלם מס או לא לשלם. פשוט אי אפשר לעבוד כך. איננו יכולים לפרסם מאזנים כל עוד הדברים תלויים ועומדים. זוהי שיטה. עובדה שהתקנות המובאות לאישורכם תוקפן לשנת המס 1985 בלבד. שר האוצר בבואו להתקיץ את התקנות אומר שהן תחולנה על שנת 1985. גם היום אסור לי לדעת כמנהל עסק מהו המס שיחול עלי בשנת 1986. וזה ממש אבסורד.

אנחנו מדברים על צמיחה, על הבראת המשק, והלוואי והיינו מדברים על הבראת המשק לפני הצמיחה. בכל אופן אם כך נמשיך לנהל את העניינים לא תהיה צמיחה. לפני כסף ולפני כל דבר אחר מה שחשוב לניהול עסקים זוהי ודאות.

ח' רמון:

הרטרואקטיביות הזו חלה על כולם.

י' רבינוביץ:

התחולה היא עד סוף חודש מרס 1986.

א' דברת:

הנקודה הראשונה היא הרטרואקטיביות. הנקודה השניה, שזוהי תקנה הפוגעה במיוחד בקונצרנים. אם יש היום קונצרנים בריאים כמו כור או כלל, מדוע לפגוע בהם? מדוע להתקיץ היום תקנה שפוגעת אך ורק בקונצרנים שרגילים לגייס כספים בצורה מרוכזת. אנחנו מגייסים כספים בחברה אחת ומעבירים אותם כהלוואות לחברות של הקבוצה.

היו"ר א' י' שפירא:

זה לא חל על אדם פרטי?

ד' הלפרין:

זה פוגע בכל עסק, עסק של יחיד.

א' דברת:

ונקודה שלישית - מדוע ליצור אפליה בין ענפים? מדוע אני צריך לעמוד כעני בפחח מול הבנקים? אתן דוגמה. לפני שנה נתנה כלל-ישראל הלוואה של 10 מיליון דולר לכלל-תעשיות. באותו זמן כלל-תעשיות קיבלה הלוואה של 10 מיליון דולר מבנק לאומי, הלוואה בחנאים רגילים הקיימים בשוק, הצמדה לדולר פלוס 8% ריבית. על הלוואה הזו היום בדיעבד בנק לאומי לא ישלם אגורה אחת מס, ואילו כלל-ישראל חצטרך לשלם מס בגין הלוואה של 10 מיליון דולר שנתנה על 1.4 מיליון דולר, שזה מבטא את ההפרש של 22% עליית המדד לעומת העליה בשער הדולר, מינוס 8% ריבית. על סכום של 1.4 מיליון דולר על החברה לשלם רטרואקטיבית מס, כאשר אין לה ממה לזכות את ההוצאה הזו, כי זהו מס חד צדדי. זהו מס על המלווה, באופן חד צדדי. בדרך כלל מס זוהי הוצאה, שמישהו אחר יכול לתבוע את הזיכוי עבורו. כאן אין מי שיחבע זיכוי. זהו מס חד צדדי, לא צודק, שמוטל באורח רטרואקטיבי רק כדי להעניש, ואינני יודע מדוע. כי לגבי בנקים קיים הסייג של הלוואה בחנאים בהם רגיל הבנק לתת הלוואות. חנאי השוק חלים גם על בנקים וגם על חברות.

ח' רמון:

אם הנוסח שנקבע בתקנות לגבי בנקים יחול גם על חברות, האם זה יניח את דעתכם? האם תסתפקו בכו' אם ייאמר שאותו דין יחול על חברות שנחננו הלוואות בחנאי השוק?

א' דברת:

אם ייאמר על חברות מה שנאמר על הבנקים בנוסח: אם יוכח שזה היה שיעור הריבית המקובל באותה עתה, לא תהינה לנו הערות. איננו רוצים פיקציות. אם נתנו הלוואה בחנאי השוק המקובלים אין לחייב אותנו במס; אם נתנו הלוואה בריבית הנמוכה מזו המקובלת בשוק, נשלם את המס על הפרש.

אני חייב להגיב על מה שאמר היושב-ראש בתחילת הדיון, וצדק נציב מס הכנסה שאמר כי זה לא שייך לתקנות, אבל בכל זאת יש כאן מצב קשה ביותר. אביא דוגמה ממפעלי כיתן כדי להמחיש את המצב. השקענו 17 מיליון דולר בציווד. קיבלנו הלוואה של אקס"ים בנק. השקענו את הסכומים האלה במפעלי כיתן בנצרה, בבית שאן, בדימונה. כיתן זוהי חברה שהפסידה כספים במשך 25 שנה. עכשיו אנחנו מתחילים סוף סוף לראות את האור בקצה המנהרה. על 17 מיליון דולר יש 22% הפרש לעומת המדד. וכיתן חייבת לשלם מס על 3 מיליון דולר, גם אם היא הפסידה השנה. על הלוואות אקס"ים שקיבלנו למימון רכישה ציווד אנחנו צריכים לשלם מס. זה אמנם לא שייך לתקנה הזו, אבל אני מביא זאת כדוגמה.

מ' בר-און:

אולי בכל זאת תוכל להסביר מדוע תחייב כיתן במס על הלוואה הזו, גם אם זה לא שייך ישירות לתקנות שאנו דנים בהן.

א' דברת:

על פי הוראת השעה מפעל שקיבל הלוואה דולרית חייב לשלם מס לפי ריבית רעיונית של מדד. אם בשנת 1985 המדד עלה ב-22% יותר מאשר עלה שער הדולר, החברה חייבת לשלם מס על הפרש. הנושא של הריבית הרעיונית הוא נושא מסוכן ביותר. מדוע כיתן צריכה לשלם השנה מס על סכום שעולה על 3 מיליון דולר שאין לה. הכסף הזה מושקע בציווד שנמצא במפעלים ועובד.

היו"ר א' י' שפירא:

הענין הזה הוא כל כך מנוגד להיוון שאני מבקש שנשמע על כך הסבר מנציב מס הכנסה.

י' רבינוביץ:

הנושא אמנם איננו על סדר היום, אבל בכל זאת אסביר.

ח' רמון:

אין כאן מה להסביר. זה שריר וקיים בחוק-שטיינברג.

היו"ר א' י' שפירא:

הענין בכל זאת מחייב הסבר. יש אנשים שעשו מאמצים גדולים כדי לקבל הלוואות דולריות כדי לא ליתלם ריבית כה גבוהה. יוצא מזה שכל המאמצים האלה היו לריק, כי החיוב של המס ייעשה לפי המדד, ושכרו יצא בהפסדו.

י' רבינוביץ:

נניח שהגענו למצב שאין בו אישלציה. ואני לוקח הלוואה ביינים יפנים באותו זמן חל תיסוף של חשקל לעומת היין. זאת אומרת שעשיתי עסקה שהרווחתי בה כסף. ברגע שהשגתי הלוואה זולה הרי בסוף השנה באינפלציה אפס אני חייב פחות שקלים. עשיתי עסקה פיננסית טובה.

היו"ר א' י' שפירא:

ואם היה קורה מצב הפוך, ששער הדולר היה עולה יותר מאשר המדד?

י' רבינוביץ:

היו מחירים זאת כהוצאה. אתה לוקח הלוואה צמודת מדד בתוספת ריבית. וכי הריבית איננה מותרת כהוצאה?

א' דברת:

כי בסופו של דבר זה מתבטא ברווח והפסד. מס הכנסה הוא מס על הכנסה, אבל כאן זו לא הכנסה, זה ציוד.

ח' רמון:

אתה טוען שרכשת בכספי הלוואה ציוד. באותה מידה יכולת להפקיד את הכסף בבנק, ואז זוהי הכנסה אמיתית, שבצדה השני יש הוצאה. אם לא היתה הוצאה, היה צדק בטענתכם. אם בשנה הבאה המצב יתהפך, חבקשו הכרה בהוצאה.

י' ארידור:

ההיפוך של ההוצאה על הריבית היא הכנסה מהקרן או מהריבית בבנק.

ח' רמון:

ההיפוך הוא מה שאמר הנציב. אם אני מרוויח מעסקה פיננסית, אני חייב לשלם מס על הרווח. אם אני מפסיד מעסקה פיננסית, מכירים לי בזה כהוצאה.

ש' אופיר:

אביא דוגמה מחברת צינורות המזרח התיכון. זהו מפעל ידוע, מוכר, שמוכר למקורות. בשנה שעברה מכר המפעל צינורות בחכום גבוה למקורות. כדי לאפשר את המכירה נתן המפעל למקורות הלוואה למספר שנים בדולרים לפי שער של לייבור פלוס 1% או 2%. זוהי פחות או יותר הריבית המקובלת בעולם. המפעל נתן את הלוואה ממקורות שלו.

היו"ר א' י' שפירא:

הנציב היה באמצע דבריו. אני מבקש לאפשר לו להמשיך את הסבריו.

י' רבינוביץ:

נניח שאנחנו כפרקים את העסקה לשתי עסקות: הוא קיבל הלוואה במטבע יפני, ביין, והלוואה את הכסף לבנק בהצמדה למדד, והרוויח כתוצאה מכך. האם במקרה כזה היה למישהו ספק שזה מחייב במס? כאן מדלגים על שלב, לוקחים את הלוואה במטבע יפני ואומרים שהכסף הזה הושקע בציוד. זוהי עסקה פיננסית שכתוצאה משינוי בשער יש עמה רווח.

אנחנו מציעים לקחת את ההפרש בין עליית שער הדולר לבין עליית המדד, אבל לא מחשבים רק את התנודות בשער הדולר אלא גם את הריבית על הלוואה הדולרית - לייבור פלוס 2% או 10%. מביאים בחשבון גם את הריבית בנוסף לעליה בשער הדולר. הריבית ניתנת כהוצאה מותרת.

י' ארידור:

אנו רוצה להציג שאלה: מפעל רכש ציוד. הוא עשה הסדרים כדי שהציוד יעלה לו יותר בזול. הוא שילם עבור הציוד אבל במחיר יותר זול מאשר הציוד האחר. האם תסיל מס על ההפרש בין מחיר הציוד הזול לבין מחירו של הציוד היקר, כי לדעתך המפעל היה אמור לרכוש את הציוד יותר ביוזרה? המפעל עשה חרגיל והצליח לעשות עסקה טובה.

מ' בר-און:

כאן זה לא נובע מחמתו אלא בגלל מצב שנוצר בין היתר בעקבות מדיניות.

י' ארידור:

המפעל נטל על עצמו סיכון. בהחלט יכול היה לא להיות הפרש כזה בעלי עליית שער הדולר לבין עליית המדד. (מ' בר-און: אז הוא מקבל זיכוי). הוא לא היה מקבל זיכוי.

ח' רמון:

דבריו רק מחזקים את מענתו של הנציב שיש הצדקה לתקנות לפי סעיף 3(י). מה שאתה אומר הוא שהמפעל נוטל על עצמו סיכון, פעם הוא מצליח ופעם הוא נכשל. הנציב יסען שלפי סעיף 3(י) הוא נטל על עצמו סיכון הפוך.

ב שליטא:

מר דברת אמר שהמס מוטל כאילו על ציוד שמפעילים אותו במפעלים. האם אמנם קיים מס כזה על ציוד שנותן תעסוקה ויוצר הכנסה?

ח' רמון:

דה-פקטו זה מה שהוא אמר.

י' מצא:

זהו התרגום של דבריו.

ד' תיכון:

במדינות רבות במסגרת המדיניות לעידוד התעשייה ופיתוחה, הממשלה או מוסדות בנקאיים מגייסים קווי אשראי למיניהם שבאמצעותם ניתן לרכוש ציוד בתנאים נוחים במיוחד. השיטה הזו תורמת לפיתוח התעשייה בארץ שנוחנת את ההלוואה וכן היא תורמת לפיתוח התעשייה בארץ שמקבלת את ההלוואה, כי היא מאפשרת ליזמים לרכוש ציוד תעשייתי בתנאים טובים וזולים. קואפרטיב אג"ד למשל רוכש אוטובוסים באמצעות קווי אשראי זולים במיוחד. אני רוצה להבין אם על הפרשים האלה חייבים לשלם מס.

י' רבינוביץ:

אני מבקש להסביר את הנקודה הזו. בחוק המיסוי בתנאי אינפלציה הגדרנו ציוד כנכס לא מוגן והפחתנו את הנכסים מייד בשנה הראשונה. הפסדנו את כל המס בכך שנחנו 90% פחת בשנה הראשונה. באנו לפתור את הבעיה בכך שאמרנו שציוד הוא נכס קבוע. כך הנכס אפילו באינפלציה גבוהה שומר על ערכו. זוהי נקודה אחת. איננו לוקחים על ציוד שום דבר אלא אומרים: אל תשחק לנו את כל המס על ציוד בשנה אחת.

בחוק המיסוי בתנאי אינפלציה בשנת 1982 ועד 1984 קיבלו פחת על 90% מהציוד, והכל הסכימו שזה לא סביר. ואז קבענו את הציוד כנכס קבוע. זה נושא אחד שלא שייך לענין החקנות.

עכשיו באים ואומרים: לקחנו הלוואה זולה. היקענו אותה בבנק. באינפלציה אפס מפעל לקח הלוואה ביינים יפניים או במרקים גרמניים. נניח שהיה פחות של המרק הגרמני וערכו ירד ב-10%. בהתאם לכך קטן החוב בשקלים. האם יש למישהו ספק שזוהי הכנסה חייבת? נעשתה עיסקה פיננסית ועל הרווח מהעסקה חייבים במס. אותו דבר אם היה תיסוף של המטבע. היינו מכירים בכך כהוצאה.

כאן קבור הכשלוך של חוק המיסוי בתנאי האינפלציה, ועכשיו רוצים להחזיר זאת בדלת האחורית. (ד' תיכון: כאן קבורה התעשייה).

ח' רמוז:

תציע שיעורי פחת יוחר גבוהים. מדוע ללכת בדרך זו?

י' רבינוביץ:

כל השקעה בציוד מוחרת כהוצאה בערכה המדדי לפיה נקבעים שיעורי הפחת. כאשר אנחנו אומרים שציוד הוא נכס קבוע, אנחנו מתירים בכך את מלוא הסכום צמוד כהוצאה עם פריסה על פי שיעורי הפחת. אם רוצים לתקוף זאת, יש לעשות כן דרך שיעורי הפחת ובכלל לא בהקשר לנושא הזה. כי זוהי השיטה של החוק. אם פוגעים בעניין זה, החוק איננו קיים.

גב' ד' לב:

הדוגמה שנתן נציב מס הכנסה איננה מהאימה כאשר מדובר במפעל תעשייתי המשקיע בציוד. ומדוע? כי אם חברה קיבלה הלוואה ביינים יפניים והלווה את הכסף הזה בדולרים, נוצר לה רווח שעליו היא משלמת מס. היא אמנם הרוויחה ועל הרווח היא משלמת מס. אבל אם חברה תעשייתית קיבלה קווי אשראי ורכשה בכסף הזה ציוד, יש פה כפל מס. ומדוע? כי ההכנסה שנובעת מהציוד שנרכש מתחייבת במס רגיל. נוסף לכך זוקפים לה הכנסה רעיונית שעליה היא משלמת מס נוסף.

י' ארידור:

כשם שהיא קנתה ציוד בתנאים נוחים כך היא קנתה מטבע בזול.

צ' עלי:

התעשייה לא תוכל לעמוד בתשלום מס על הכנסה רעיונית מסוג זה. לדוגמה, המטבע הדרום אפריקני, הרנד, ירד בערכו בצורה משמעותית. על הכנסה מדומה בעקבות ירידת ערך המטבע אתה מחייב במס?

י' רבינוביץ:

אני מכיר לו את רכישת הציוד כהוצאה במלוא ערכה המדדי במסגרת הפחת.

היו"ר א' י' שפירא:

אני מבקש שנחרכז בדיון על התקנות לפי סעיף 3(י) ולא נגלוש לנושאים אחרים שהם חשובים ונדון עליהם בבוא הזמן.

ש' אופיר:

אדבר אך ורק על סעיף 3(י). הנושא של הרטרואקטיביות הוא חמור, כי הוא הפך לשיטה. אנחנו כבר שלושה חדשים בשנה החדשה. אם אני כמנהל כספים צריך לקבל החלטה היום לתת הלוואה לגוף מסוים במהלך העסקים הרגיל - מכירת ציוד או קבלת הלוואה פיננסית - אינני יודע באיזה שיעור ריבית לקחת הלוואה. אני חייב לעשות כמה ניחושים. אני צריך לנחש קודם כל מה יהיה המדר בחודש הבא. אם לא אנחש נכונה, יחייבו אותי במס. לחברה השניה, גם היא חברה-בת ובאותה בעלות, לא מכירים זאת כהוצאה. יחייבו אותי לשלם מס כקנס סופי. שנית, אני חלוי באנשים המחוקקים את החוק. אחד הדברים שהדהימו אותי כאשר קראתי את החוק היחה הפסקה - חוקפן של תקנות אלה הוא לשנת מס 1985 בלבד. ומה יקרה ב-1986? גם זאת אני חייב לנחש?

הניחוש הוא כפול: פעם אחת צריך לנחש מה יהיה המדר, ופעם שניה - איזה תקנות יחייבו לשנת 1986. זהו מצב בלתי נסבל. אי אפשר לחיות אתו. אי אפשר לנהל עסקים בצורה כזו.

יש שלוש צורות של הלוואות במשק הישראלי: הלוואה צמודה לדולר, או לשער החליפין; הלוואה צמודת מדד; והלוואה שקליח בתנאים המקובלים בשוק, בריבית של 36%-42% על בסיס שנתי.

מ' בר-און:

עם העמלות? (ש' אופיר: כן).

היו"ר א' י' שפירא:

אח הריבית משלמים היום אחת לשלושה חדשים?

ש' אופיר:

מעטה ישלמו ריבית אחת לשלושה חדשים.

מ' בר-און:

מהו שיעור הריבית הדולריח?

ש' א' י' שפירא:

הלייבור בעולם עומד על 8%. אחת משלם 8.5% ריבית על בסיס שנתי.

היו"ר א' י' שפירא:

מהו אחוז הריבית שאתה משלם בישראל?

ש' אופיר:

זה תלוי בגודל שלך ובכושר המיקוח.

מפעל הצינורות מוכר צינורות למקורות באשראי, שאם לא כן ניאלץ לסגור מחר את מפעל הצינורות רמלה, כי למפעל זה אין עבודה ללא הזמנות של מקורות. כך מאלצים אותנו לתת הלוואה למקורות, הלוואה שאיננו רוצים לתת. אנחנו נותנים למקורות הלוואה בריבית של לייבור פלוס 2%. אני מודיע לכם שאיננו מפסידים על כך. הרווח המימוני מתבטא במאזן המאוחד של כור, ואני יכול להצביע עליו. באים אלינו אנשי מס הכנסה ואומרים: עכשיו חשלמו מס הכנסה על עוד 10% כי יש לכם הכנסה רעיונית בגין ההלוואה למקורות. אדרבה, תאמר לי היכן יש לנו הכנסה רעיונית של עוד 10% בחברת צינורות המזרח התיכון? יש לנו אולי הפסד מפני שנאלצנו לקחת את הכספים מהבנקים הישראליים שגובים מאתנו 30%-40% ריבית. ההפסד הזה כבר נכלל בחשבון רווח והפסד שלנו וכלול בשומה. עכשיו אוררים: על ההפסד נוסיף לך ריבית רעיונית של 10%. זו לא עסקה בין חברת אס לבין חברת בת, שיכולים לסעון כי יש ביניהן תכנון מסים. אין כאן תכנון מסים.

ההלוואה למקורות ניתנת על ידי כור תעמיות בע"מ. לחברת צינורות המזרח התיכון אין מקורות לתת את ההלוואה.

היו"ר א' י' שפירא:

זה לא אשראי ספקים, זוהי הלוואה.

ש' אופיר:

הסברתי מדוע אילצו אותנו לתת הלוואה.

יש הלוואות שניתנו לפני שנה המס. לפני 3-4 שנים עשינו חוזה עם חברה, נאמר חברת כלל, וקבענו שיעור ריבית על ההלוואה כפי שהיה מקובל במשק. ההלוואה היא לחמש שנים. עכשיו אומרים לי: או שתבקשו מחברת כלל לשלם לכם חוספת ריבית, ולא - נקנוס אתכם. מדוע אנחנו צריכים לשלם מס על ריבית רעיונית במקרה כזה?

יש לנו בעיה רצינית בקונצרנים שהם בבעלות אחת. אלה הם שני תחומים של כימיה ומחכת, שאיננו יכולים לנהל אותם כחברה אחת, או מפני שיש לנו שותפים ולכן איננו יכולים לנהל זאת כחברה אחת. בכל העולם הנאור מקובל

של חברות בשליטה שמעל 51 מאפשרים להגיש מאזן מאוחד לצרכי מס. בישראל אומרים: אם מפעל אחד שלך מפסיד, חשמור לו את ההפסדים. על המפעל המרוויח חסלם מס. התוצאה היא שמחר יגרמו בכוח לפשיטת רגל של כל אותם מפעלי העשייה של הקונצרנים הגדולים שהיום עדיין מסוגלים לתפקד ולהתקיים.

ח' רמון:

אתה צודק, אבל זה לא שייך לסעיף 3(י).

ש' אופיר:

הבטחתי שאדבר על סעיף 3(י). לכן הבקשה שלי היא להוסיף סעיף בתקנוח שיאמר כי תקנות אלה לא יחולו על חברות בשיעור שליטה העולה על 51%.

לסיכום, אנחנו מבקשים שיאפשרו לסקטור העסקי מה שמאפשרים לבנקים, כפי שהסביר מר דברת, בענין הלוואות בתנאי המוק המקובלים כפי שהיו בעת מתן ההלוואה. איננו יכולים לחקן את הספרים שלנו רטרואקטיבית ואיננו יכולים לנהל משא ומתן מחדש על דברים שבוצעו בעבר.

שנית, אנחנו מבקשים שהתקנות לא יחולו על חברות בבעלות העולה על 51%.

הניסוח של סעיף 4(א) בענין האופציה הדולרית מאפשר לפקיד השומה להחליט לפי שיקול דעתו בענין הלוואות הצמודות לשער החליפין. לי אין אפשרות להוכיח לפקיד השומה כי הלוואה זו או אחרת מומנה מהלוואות צמודות דולר בלי לנבור בספרים. קודם אני מקבל את הכסף ושבוע-שבועיים לאחר מכן אני נותן אותו. איננו מסוגל לעשות את המצ'ינג הזה על כל הלוואה.

י' רבינוביץ:

מדובר על נפח הלוואות ולא על כל הלוואה בנפרד.

ש' אופיר:

הניסוח של הסעיף איננו מדבר על נפח.

ח' רמון:

אם ייאמר: סך כל הלוואות -- תסכים לכך? זה פותר את הבעיה?

ש' אופיר: כן.

י' רבינוביץ:

זו היחה הכוונה.

יוסי רבינוביץ:

(כלל)

דובר על מקורות מימון. אחן דוגמה פשוטה. חברה בכלל גייסה באוקטובר 1984 כסף בבורסה לפיתוח התעשייה. היא נתנה את הכסף בהלוואה לשבע שנים בהצמדה לדולר בחוספח ריבית של 8% כהשקעה דולרית לזמן ארוך לחברות תעשייה בכלל. היום כלל צריכה לשלם על כך מס. אין נוצרה הבעיה? אין לה הלוואה נגדית בדולרים, כי היא לקחה זאת מהון עצמי. אין כאן הון זר אלא מקור מימון עצמי. מקור המימון העצמי נשחק אמנם, אבל את ההכנסה הזו איננו יכולים לנצל גם נגד השחיקה, כי בחוק שחוקק באוגוסט 1985, שמונה חדשים בחוץ שנת המס, יש סעיף האומר שההכנסה הרעיונית הזו איננה ניתנת לניכוי או לקיזוז כלשהו. כלומר, גם אם לחברת כלל יש הפסדים בשל עסקה אחרת,

גם אם יש לה ניכוי משחיקת ההון העצמי, היא תשלם מס על אף שהפסידה בשל השחיקה של ההלוואה הדולרית שנתנה. אומרים לה: עשית עסק רע, תשלמי על כך קנס.

ד' הלפרין:

מימון הלוואה דולרית מהון עצמי יוצר הכנסה אבסולוטית. אמנם ההון העצמי מעניק הגנה בגובה של 90% מהאינפלציה, אבל הניכוי הזה לא ניחן כנגד ההכנסה הנוספת הזו. בכל הפעולות של גיוס הון עצמי ומתן הלוואות יש מצד אחד ניכוי שלא ניתן לניצול, ומצד שני הכנסה מוחלטת שאין כנגדה שום הוצאה.

יוסי רבינוביץ: (כלל)

יש לנו חברה בשם אלקטרה הפועלת בין השאר גם כקבלן. היא מקימה מערכות מיזוג אוויר, מעליות, וכחברה קבלנית היא לוקחת מקדמות. היא קיבלה מקדמות שלפי חנאי החוזה צמודות לדולר. יגידו: הנה לכם מקור דולרי שאחזק יכולים להצביע עליו. אבל המעליות או המלאי שבהם השקיעה אלקטרה צמודים למדד. תקחו את חודש אוגוסט 1985. הדולר עלה באותו חודש ב-1.5% בערך. אלקטרה צריכה לשלם על המקדמות של 5 מיליון דולר מקיבלה כחצי מיליון דולר מס, כי המדד עלה באותו חודש ב-27%.

זה מוכיח על חהליך מוזר שקורה בחקיקה. שנת 1985 היתה שנה של קפיצות בשער החליפין. הקפיצות האלה לא היו ידועות למי שתכנן את העסק גם מבחינה עסקית. היום מחברר לנו שהוא לא רס לא ידע איך לתכנן את העסק, אלא הוא גם לא ידע איזה מס יחול על העסק. מצב כזה לא יתכן.

גב' ד' לב:

לענין הרטרואקטיביות. בקונצרנים שלנו קיימות גם חברות שסיימו את שנת המס 1985 לא בדצמבר 1985 אלא ביולי, באוגוסט, בספטמבר, באוקטובר, בנובמבר 1985. חלק גדול מהחברות האלה הן חברות ציבוריות שמפרסמות את המאזנים שלהן בבורסה. כמובן שקיימת חבות כלפי בעלי המניות, כלפי נושים, כלפי מלווים. לא יתכן להציע מיסוי בתחולה רטרואקטיבית כזו.

נוסף לכך חלק מהחברות האלה הן חברות שאנחנו במסגרת הקונצרנית מפרסמים את הדו"חות שלהן גם בארצות הברית, כי מניות חברת האם שלהן נסחרות בבורסה האמריקאית. אם אנחנו יכולים להסביר בישראל חקיקה רטרואקטיבית בארצות הברית אין לכך הסבר. בשום מדינה נאורה זה לא מקובל.

לא נכון לומר מה שאמר נציב מס הכנסה, שהחוק כבר קיים ואיננו רטרואקטיבי, ועכשיו רק מתקנים תקנות על פיו. כי בלי התקנות כמובן שאין חוק.

ח' רמון:

זה היה גם התנאי שלנו. החוק לא היה מתקבל ללא התנאי של התקנת תקנות באישור ועדת הכספים. הסכמנו לסעיף זה אך ורק כדי להעביר את כל החוק. אמרנו שנאשר אמנם את החוק, אבל בלי התקנות כאילו אין חוק. למעשה לא אישרנו את החוק לביצוע בלי התקנות. לכן בענין זה מבחינה מהותית אין חוק.

גב' ד' לב:

לפי מה שנאמר כאן ניתן כביכול לחקן את העיוותים בדרך של שינוי שיעורי הפחת. גם זה איננו נכון, כי כאן נאמר שההכנסה הרעיונית הזו איננה ניתנת לקיזוז מכל מקור אחר, וזה כולל גם פחת.

י' רבינוביץ:

על הפחת דיברנו לא בהקשר הזה אלא בהקשר להוראת השעה.

גב' ד' לב:

מכל מקוט לא יתכן לקבוע איזה מס שהוא סופי, שאיננו ניתן לקיזוז ואיננו תלוי כלל בהכנסה החייבת של הנישום.

לענין מוסדות כספיים, אחרי שהנקודה של גב אל גב במימון הובהרה ואחרי שהודגש כי הכוונה היא לפול הכללי, לנפח, כי לכסף אין ריח ואי אפשר לסמך אותו בבירור, דומני שבענין מוסדות כספיים הכניסו עז שמנסים להוציאו אבל היא נשארה תקועה בפנים עם הזנב. ומדוע? מפני שבגירסה הראשונה מוסדות כספיים נכללו בפנים. לאחר שהוכהר גם לאוצר וגם לוועדת הכספים שאין הגיון להשאיר מוסדות כספיים במסגרת הגדרה כזו בחוק, כי מוסדות כספיים מלווים במהלך עסקים רגיל לפי ריבית השוררת במשק ומשתנה כפי שאתם יודעים בוודאי יותר טוב ממני מדי יום ביומו, הוחלט לקבוע את הסייג הזה. עכ"יו מנסים לפתור את הבעיה של מוסדות כספיים, אבל הפתרון המוצע איננו טוב. ומדוע? כי הוא מטיל חבות על הנישום לבוא ולהוכיח לפקיד השומה שהוא נתן את ההלוואות בתנאים ששררו אותה עת במשק.

אני סבורה שהוראה זו מטילה עלות אדירה על מוסדות כספיים רבים שיצטרכו לבוא לפקיד השומה ולהתדיין אתו על כמות עצומה של הלוואות. לא מדובר כאן על הלוואה אחת של מפעל תעשייתי, אלא על הלוואות אין ספור. מדוע לחייב מוסדות כספיים להפעיל מנגנון מיוחד לצורך זה שעלותו איננה מוצדקת?

האוצר ונציבות מס הכנסה קבעו מראש שאין זה הגיוני להחיל את התקנה הזו על מוסדות כספיים. ממה נפשכם? אם הכוונה הייתה להגיע לאותן הלוואות שניתנו שלא במהלך העסקים הרגיל, לא בונה פידה אלא בריבית שהיא מסובסדת, לאוצר יש היום מספיק כלים לתפוס דווקא את אותן הלוואות בלי להטיל על כלל המערכת לקיים מנגנון שאין בו כל הגיון. יש סעיף שמדבר על עסקות מלאכותיות, יש סעיף שמדבר על הכרה בהוצאות, ובאמצעות סעיפים אלה ניתן לפתור את הבעיה הזו ואין צורך להכניס את כלל המוסדות לענין. לפיכך אנחנו מבקשים להוציא את המוסדות הבנקאיים מתחולת התקנות האלה.

ד' הלפרין:

צריך לזכור שכל הנושא של שיעורי ריבית לא היה בגדר חלל ריק. למעשה משנת 1982 הייתה התייחסות לנושא זה בחוק. מ-1982 היה מצב חוקי מסוים שבמקרה פקע תוקפו בגלל פקיעת חוק המיסוי בתנאי אינפלציה. אם מישהו היה מחליט להשאיר את החוק הזה ולכלול את אותם תיקונים שנעשו במסגרת חוק נפרד, הסעיף הזה היה נשאר.

ואם מדברים על התיקונים, הסיבות שהניעו להציע את ההצעה כפי שהינה הן למעשה פועל יוצא של השינויים שנעשו בחוק בחדשים האחרונים של השנה. הם אינם חלק מהתפישה הבסיסית. כיוון שבחדשים האחרונים של השנה נוצר הפער בין העליה בשער הדולר לבין עליית המרד, באים להחיל זאת גם על העבר.

ולענין הרטרואקטיביות, לא מדובר במצב שהיה בבחינת חלל ריק בהנחה שהחלל הזה יתמלא. אלא היה מצב חוקי מסוים שהיה מצב סביר ואין ספק שהוא היה נשאר אלמלא ביטול מקרי של החוק. לכן גם אם אולי בחדשים מסוימים נוצר עיוות, לא משנים מבנה חוקי קיים בגלל איזה עיוות של רגע.

א' אליאב: (חברת העובדים)

הגשנו הצעה לנציבות מס הכנסה, ואולי אחחיל במה קאמר דב הלפריין.

סעיף 3(י) בא לספל בהלוואות הניתנות בתנאים חריגים בין בעלי קניין. זוהי המהות של הסעיף. לכך היה פתרון בחוק המיסוי בתנאי אינפלציה, פתרון כללי שהיה מורכב מסעיף 19 וסעיף 10(4) בקטע של הבנקים. החוק סיפל בהלוואות בין בעלי עניין והוציא מכלל תחולתו מספר דברים שעל פניהם לא ניתנו בתנאים חריגים. הצענו לנציבות מס הכנסה להכניס את סעיף 19 עם סעיף 10 לפקודה, וזה מה שהצענו בחוק-שטיינברג להמשיך את התחולה. כי אין שום סיבה, אם מבטלים את חוק המיסוי, לבטל את הסעיף הזה, למרות שסעיף 19 עצמו היה כבר פרי פשרה, אבל פשרה שהתרגלנו לחיות עמה. אני רוצה להראות מה באו להוסיף כאן על החוק הזה, ובכל מקום שהוסיפו לדעתי לא הוסיפו לטובה.

ח' רמון:

ביטלו את סעיף 19 ולא הוסיפו דבר. מר אליאב בא לומר שהתקנות באות במקום סעיף 19, והוא מנסה להסביר את ההבדלים בין סעיף 19 לבין סעיף 3(י).

א' אליאב:

קודם כל סעיף 3(י) חל גם על הלוואות בין גופים שאין שום קשר ביניהם. אם לחברה יש עודפי כספים, היא יכולה להפקיד אותם בבנק, בחשבון תפ"ס, לדוגמה. הריבית על תפ"ס נמוכה מאשר הצמדה למדד ונמוכה מהריבית על חח"ד. במקום זה החברה מוצאת גורם חיצוני שאין לה שום קשר אתו, גורם שמשלם לה ריבית יותר גבוהה מזו של תפ"ס ועדיין נמוכה מהצמדה. החוק הזה חופס את החברה והיא משלם מס על הפרש הריבית.

אבהיר את דברי. חברה נתנה הלוואה בונה פידה בריבית שהיא גבוהה מהריבית שהיא יכולה לקבל בכל מוסד כספי. אם היא היתה מפקידה את הכסף בחשבון תפ"ס היא היתה מקבלת ריבית נמוכה והיתה פטורה ממס. אבל אם במקום להפקיד את הכסף בתפ"ס היא מצאה גורם זר שנותן לה ריבית יותר גבוהה על הכסף הזה, זה יעלה לה ביוקר, כי על הפרשי הריבית היא תשלם מס. (א' דברת: רטרואקטיבית..). גם לגבי העחיד.

ד' תיכון:

אני מבקש שחזור על ההסבר הזה פעם נוספת.

א' אליאב:

החוק הזה חל על כל הלוואה שחברה נחנה לגוף שאיננו בנק בריבית שהיא נמוכה מהצמדה למדד, גם אם ההלוואה ניתנה בונה פידה בריבית שהיא גבוהה מהריבית האלטרנטיבית בשוק. על הפרש בין מה שהחברה קיבלה בפועל לבין עליית המדד החברה תשלם מס בשיעור של 60% ללא זכות קיזוז.

י' ארידור:

ומה רע בכך?

א' אליאב:

היא משלמת מס על ריבית שהיא לא קיבלה.

לחברה יש עודפי כספים והיא חיפשה היכן להשקיע אותם. יש לה שתי אלטרנטיבות: להשקיע בבנק בריבית הגבוהה ביותר שהבנק נוחן, ואז היא משלמת מס על הריבית אבל אין לה ייחוס לפי סעיף 3(י), או למצוא מישהו שמשלם לה ריבית יותר גבוהה. היא מצאה גורם שמשלם לה ריבית יותר גבוהה, ואין שום קשר בינה לבין אותו גורם. השיקול שלה היה שיקול עסקי טהור. היא פשוט רצתה לקבל את הריבית היותר גבוהה. הריבית שהיא יכולה לקבל בשוק בונה פידה היא נמוכה מהמדד.

החוק הזה מרחיב את ההגדרה של הלוואה. בסעיף 19 נאמר שאם הלוואה היא צמודה למדד או צמודה לשער החליפין, היא איננה הלוואה בתנאים מיוחדים. אם מישהו הצמיד את הלוואה לשער החליפין או למדד הוא לא התכוון לתת הטבה. מה יצא בדיעבד אי אפשר לדעת. כלומר, יש שלוש אלטרנטיבות. אז בא הסעיף ואמר, שאם הלוואה היא צמודה למדד או לשער החליפין - ושער החליפין בסעיף 19 הוא לא רק דולר, אנחנו יודעים שיש הלוואות לא רק בדולרים אלא גם במרקים גרמנים, פרנקים שווייצריים וכדומה, וחוק המיסוי כלל רשימה של מטבעות - זה מספיק כדי שיראו את הלוואה כאילו ניתנה בונה פידה. אם הצמידו את הלוואה למדד או לשער החליפין יש להניח שהתכוונו שהיא תגבה את הריבית. בדיעבד התברר שמטבע אחד עלה יותר ושני עלה פחות.

החוק בא לקבוע כללים כמעט עסקיים. במדינה הזו נוחנים הלוואות במטבע חוץ פלוס ריבית, הלוואות צמודות למדד המדירים לצרכן, או צמודות למדד תשומות הבניה, או צמודות למדד חפוקות התעשיה, או הלוואות בריבית, עכשיו בא החוק ואומר: היזהרו לכם, מכאן ואילך חחנו הלוואות רק צמודות מדד - ומייד נגיע לשאלה על איזה מדד מדובר, מדד ידוע או מדד שיתפרסם בגין אותו חודש, ולמעשה כאן המציאו מדד חדש, מדד בגין חצי חודש. יש מדד ידוע ויש מדד שיתפרסם אחרי אותו חודש עבור אותו חודש. עדיין לא הבנתי על איזה מדד מדובר כאן, כי המדד של 30 ביוני הוא המדד של חודש מאי פלוס חצי מדד של יוני.

ס' אלחנני:

המדד שיתפרסם ב-15 יוני מייצג דבר אחד בלבד, הוא מייצג את המחירים שהיו ב-15 במאי.

א' אליאב:

זה נכון. לפי מה שהוצע כאן המדד הרלוונטי ל-15 במאי הוא מדד אפריל פלוס חצי מדד מאי. זה מה שכתוב פה.

ח' רמון:

זוהי טעות סופר..

א' אליאב:

לא, זו לא טעות; זה מדד חדש.

י' רבינוביץ:

זה מדד של חלק מהחודש.

א' אליאב:

הסעיף המתייחס להלוואות במטבע חוץ, שמשחרר את הגורם שנחן הלוואה במטבע חוץ אם הוא קיבל הלוואה במטבע חוץ, מנוסח בצורה שלמעשה מעניקה לנציבות מס הכנסה סמכות בלתי מוגבלת. נאמר לי גם קודם לכן שזו לא הכוונה. אני מציע שהנוסח יהיה תואם את הכוונה. לא צריך לנקוט נוסח דרקוני ולהגיד: איננו מתכוונים ליישם זאת כך. לפי מה שכתוב, צריך להיות קשר בין הלוואות.

ח' רמון:

לכך יש הסכמה.

א' אליאב:

כמובן שזה לא צריך להיות רק שער החליפין של הדולר אלא גם שער החליפין של המרק או של הפרנק. אנחנו יודעים שיש היום גיוס הון, שאפילו אחס מאשרים אותו, עט הצמדה לפרנק או למרק. יש דברים כאלה במשק.

לענין מוסד כספי, מה שמוצע בתקנוח כרוך בכיורוקרטיה רבה.

י' רבינוביץ:

אנחנו מדברים על נפח.

ו' רמון:

לא צריך להוכיח זאת לגבי כל הלוואה והלוואה שנחן הבנק.
(א' אליאב: כך כתוב). פקיד השומה יקבל את כל החומר. הוא לא יבקש לבדוק כל עסקה ועסקה של הבנק, אלא אם כן הוא מגלה חריגה.

א' אליאב:

כאן נוצר מצב מוזר. אם נתתי הלוואה דולרית והדולר עלה יותר מאשר מדד, אשלם מס, כי זה רווח ריאלי. לעומת זאת אם הדולר עלה פחות מאשר המדד, ההפסד הזה לא יהיה מוכר. הפסדתי ריאלית ולא מכירים לי בהפסד. ולא רק שההפסד לא יהיה מוכר, אלא שיחייבו אותי לשלם מס גם אם בסך הכל הפסדתי. זהו מצב לא סימטרי, שדוחף את כל החברות לתת הלוואות כפי שהחליט מס הכנסה, הלוואות צמודות למדד הזה בדיוק. גם אם אתה עוסק בבניה ואני רוצה לתת לך מקדמה צמודה למדד תשומות הבניה, כי כך אני מתכסה כנגד החוזה, אתה יכול להגיד לי: אינני רוצה לקבל ממך מקדמה אלא אם כן היא צמודה למדד. במשק יש מדדים שונים, ואנשים שרוצים להבטיח לעצמם כיסוי כנגד התחייבויות עתידיות, עושים את ההצמדה בהחלט למדד המתאים ביותר להם. כאן נקבע מדד אחד, ואין אפשרות לעשות עסקות מימון לפי מדדים אחרים.

בענין הבנקים יש כאן קטע אחד מיותר, לדעתי. מצד אחד זה לא חל על הבנק, ומצד שני כתוב: ולצורך חישוב הפרש הריבית יוכפל סכום הלוואה בשיעור הריבית האמור במקום שיעור עליית המדד בתקופת הלוואה.

י' רבינוביץ:

זה חל גם על הבנקים.

א' אליאב:

הבנק צריך לעשות את כל החשבון כדי להגיע למסקנה שזה לא חל עליו. יש פה מצב אבסורדי.

ח' רמון:

הבנק איננו יודע איזה הלוואות הוא נתן לכל אורך השנה?

ד' הלפרין:

אם הוא נתן הלוואה בריבית נמוכה מהשיעור הסטנדרטי ואם זה פחות מהמדד, ייעשה החישוב.

א' אליאב:

סעיף 5 הוא סעיף הנותן פטור. מי שסעיף 5 לא חל עליו חוזר לסעיף 2, ולא צריך להגיד זאת בסעיף 5. אם אומרים זאת בסעיף 5 אין לכך משמעות.

אני רוצה להתייחס לבעיה יותר חמורה הנוגעת לבנקים. הבנקים בשנת 1985 גבו ריבית גבוהה מאד ועשו רווחים גדולים על הריבית. הבעיה שלהם היא הקרן. יש למשל חברה בשם אלסינט, שהבנקים פטרו אותה מחלק מהריבית, או יפטרו אותה מחלק מהריבית. האם יראו זאת כאילו הבנק נתן את הלוואה לאלסינט בריבית השוררת בשוק? הבנק ויתר על חלק מהריבית לאלסינט לא בגלל ידידותו לאלסינט. לפי החוק הזה מס הכנסה יגבה מבנק דיסקונט מס על אותו חלק מהריבית שהוא ויתר לאלסינט, משום שזו איננה הלוואה שהוא נתן בתנאים רגילים. אמר לי הממונה על הכנסות המדינה,

שהכוונה שזוהי הלוואה בתנאים רגילים כי הבנק היה מוותר בתנאים אלה לכולם.

י' רבינוביץ:

יש כבר הסדר בענין זה.

י' ארידור:

אילו לא הגעתם להסכמה או להסדר, זה היה מחייב במס. זה מוכיח שהתקנה או החוק אינם בסדר, כי ההגיון מחייב להעניק פטור ממס במקרה כזה. במקרה של חוב אבוד ניחן פטור גם בלי הסכמתכם.

י' רבינוביץ:

הבעיה של חוב אבוד איננה שייכת לכאן. זוהי בעיה נפרדת.

ח' רמון:

אתם הגעתם להסכם בענין ספציפי. אבל נניח שהבנק עצמו, בלי התערבות המדינה, מגיע להסדר עם חברה שנקלעה לקשיים. אתם צריכים למצוא כאן את הביטוי שיענה על כך.

י' רבינוביץ:

אם הבנק ויתר על ריבית זוהי הוצאה. אבל היות ובעסקה היו גם דברים נוספים ולא רק ויתור על ריבית, היו צריכים להגיע להסכמה.

ח' רמון:

אינני מדבר על אלסינט עכשיו. הטענה חתיה שהבנק נחן את הלוואה בריבית נמוכה. אתה צריך להוסיף מלה בענין זה.

ד' הלפרין:

הבעיה איננה נעוצה דווקא בכנסים אלא בין חברות קשורות, כי אצל כנסים זוהי הוצאה מוכרת.

י' רבינוביץ:

זה לא שייך לענין, כי אם זה חוב אבוד זה נושא אחר.

ח' רמון:

זה לא חוב אבוד. לגבי חוב אבוד יש תהליכים חוקיים. בלי חוב אבוד, הבנק עושה הסדר עם לקוח. הוא הולך אחורה ובמקום לגבות ריבית של 10% על ההלוואה הוא גובה 3%. ההפרש של 7% זוהי הוצאה. עכשיו בא פקיד השומה וטוען: נתת הלוואה בריבית של 3%, זו איננה ריבית המקובלת במשק, ולכן על ההפרש אני מחייב אותך במס.

י' רבינוביץ:

אם זה עומד בקריטריונים של חוב אבוד, זה לא המקרה, כי ההלוואה ניחנה בתנאים רגילים.

ד' הלפרין:

בנק שמוחל על ריבית, זה חוב אבוד.

א' אליאב:

אני חושב שאתם טועים, כי בסעיף זה כתוב במפורש: ללא זכות קיזוז. זה לא משנה אם זה חוב אבוד ואם יהיה לו הפסד כתוצאה מהחוב האבוד, על כך הוא ישלם מס. פעמים רבות השיטה היא שמהיום והלאה פורסים את ההלוואה על פני תקופה מסוימת בתנאים נוחים. הבנק איננו מוותר על ריבית הוא פורס את החוב. על כך כן תתפוס אותו.

היו"ר א' י' שפירא:

אתה מתכוון לפריסה החובות על ידי הבנק.

א' אליאב:

הבנק מציל חלק מהקרן בצורות שונות.

במשק הישראלי נפוצה התופעה של "גילוי עריות", אם אפשר להשתמש בביטוי זה בהשאלה. הבנקים ורוב החברות הגדולות קשורים זה בזה לפי הגדרת החוק. קשר של 25 קיים בין כלל, בנק דיסקונט, בנק הפועלים, דלק ועוד. מבחינת נפח הפעילות אלה הם אחוזים גבוהים מאד במשק. כמעט רוב המשק אלה הן חברות-אחיות של הבנקים.

יש סעיף קטן נוסף שנופל באותו קריטריון ובטעות לא שמו לב לכך. נעשה תיקון לסעיף 3(ט). (י' רבינוביץ: זה שייר לחקנות אלה?) סעיף 3(ט) מחייב להלוואות בין חברות לבעלי ענין. במדינת ישראל התפתחה בחקופה האחרונה התופעה של גיוס הון באמצעות איגרות חוב, כאשר גיוס הון נעשה על ידי חברות מימון. חברות המימון מגייסות את הכסף בהלוואה דולרית ומעבירות את הכסף לחברה האם באותם תנאים. לפי הנוסח של סעיף 3(ט) מי שקיבל מחברה בשליטתו הלוואה בריבית נמוכה מהמדד יראו אצלו את הפרש כהכנסה רעיונית. כאן ההכנסה היא של המקבל ולא של הנותן. ברור שלא היתה פה הכנסה רעיונית. הוא למעשה גייס את הכסף מן הציבור. חברת הבת לא סבסדה אותו, היא רק שימשה צינור לגיוס הכסף, ולכן אין שום סיבה בעולם שהוא ישלם מס על הפרש. צריך להיות ברור שבמקרה כזה הוראות סעיף 3(ט) לא צריכות לחול עליו.

סעיף 3(י) מנוסח כסעיף חפשי.. (א' דברת: זה תוקן). לא ראיתי את התיקון. יש הצעת תיקון לחוק. אתם צריכים לדעת שאתם מחקינים חקנות על פי חוק שעדיין לא נחקק.

היו"ר א' י' שפירא:

חברי הוועדה יכולים לשאול שאלות את חברי המשלחת. איננו מקיימים דיון בנוכחות המשלחת, אבל אני מעונין שחברי המשלחת ישמעו גם את התגובה של נציב מס הכנסה להערות שלהם.

ח' רמון:

גם אני רציתי לבקש שהם יהיו נוכחים בעת מתן התשובות של נציב מס הכנסה.

בשאלתי אני מחייבם לענין העקרוני. כל הדברים האחרים הם חשובים, אבל אני רוצה לשים את הדגש על הענין העקרוני. אם בסעיף 5 הסייג יחול לא רק על מוסד כספי אלא על מוסד, ואם תיקבע שיטת מדידה לא רק לפי המדד אלא גם לפי הדולר, אבל לא פחות משיעור מסוים של ריבית, כפי שהיה במשך השנה במשק, או קצת יותר גבוה אבל לא בצורה משמעותית, האם זה יספק אחכם באופן עקרוני, בלי להיכנס לכל הפרטים האחרים?

א. דברת:

מה שאני מציע לעשות כדי לא לסבך יותר מדי את הענין זה אותו דבר שהיה קיים במשך שלוש שנים - מדד או דולר. (א' אליאב: שער חליפין). היו חברות שנתנו הלוואות צמודות דולר, והיו שנתנו הלוואות צמודות מדד.

ד' תיכון:

זה אומר שאתה מבקש לבטל את החקנה הזו.

א' דברת:

אשר לריבית - זוהי בעיה חמורה ביותר. יש מקורות שהם ללא ריבית. יש גם בעיה נוספת - אנחנו נוחנים הלוואות גם מהון עצמי, בלי לקחת הלוואות. מדוע אנחנו צריכים לשלם על כך מס?

אני מציע לחזור למה שהיה קיים במשך שלוש שנים.

ח' רמון:

זה היה לא טוב כי לא גבינו מסים.

א' דברח:

גם כך לא תגבו מסים.

ד' תיכון:

כך לא נגבה מסים וגם נמוטט אח התעסיה.

ח' רמון:

אינכם מוכנים ללכת לקראת חישוב לפי מדד או דולר בחוספת ריבית מסוימת בגלל התנאים המיוחדים של השנה הזו?

י' אופיר:

לדעתי אסור להוסיף כאן ריבית מסיבה פשוטה, כי היו הרבה מקורות ללא ריבית.

היו"ר א' י' שפירא:

בחילת חודש יוני כאשר הממשלה החליטה ללכת בדרך של חקנות שעת חירום אמרנו שחוק-שטיינברג הלך לעולמו, כי כל כוונתו של החוק היתה לענות על בעיית המיסוי בתנאי אינפלציה של 800% לשנה, או של 24% לחודש. החוק הזה בא לענות על אינפלציה גואה.

אין מדינה שאין בה אינפלציה. יש מדינות שיש בהן אינפלציה של 6% לשנה. האם באיזו מדינה שיש בה 6% או 7% אינפלציה לשנה - ובאנגליה היתה פעם אינפלציה של 14% לשנה - חוקו חוק מיוחד כהוראת שעה למיסוי בתנאי אינפלציה? אנחנו ירדנו מהר גבוה בירידה תלולה מ-800% אינפלציה ל-30% אינפלציה שנתית. במדינה רגילה דומה הדבר לירידה מאינפלציה שנתית של 10% ל-6%.

מהי גמילות חסד בארץ? האם הלוואה בריבית של 18% היא גמילות חסד? בעולם גמילות חסד היא הלוואה ללא ריבית, כי הריבית השנתית שם היא 7%. אם שיעור הריבית היה 25% לחודש והיום גובים ריבית של 3%, מה זה אומר? אם אין פיחות של השקל ושער הדולר קפוא מחודש יולי עד היום, והריבית ירדה מ-15% ל-3% - ואני מדבר על ריבית דולרית - לדעתי צריך לשקול מחדש אם יש מקום בתנאים של היום להוראת שעה.

ח' רמון:

החקנות האלה שייכות לפקודת מס הכנסה, הן אינן קשורות לחוק-שטיינברג.

היו"ר א' י' שפירא:

הן חוצאה של חוק המיסוי בתנאי אינפלציה.

ח' רמון:

גם בחקופה שאין אינפלציה יש הכנסה רעיונית, ולכן אין קשר בין הדברים. ההכנסה הרעיונית מותאמת לתנאי אינפלציה, אבל העקרון של מיסוי על הכנסה רעיונית איננו קשור לחוק המיסוי בתנאי אינפלציה.

היו"ר א' י' שפירא:

הכל נובע מהוראת השעה. מר אליאב חזר לסעיף 3(ט). מדוע? כי הוראת השעה ראשיתה עוד בחקופת ארידור כאשר היתה אינפלציה של 200%.

חברות יש להן משקיעי חוץ. נניח שהשנה לא ישלמו להם דיבידנד, אבל הם יבואו לישיבת הנהלה. צריך יהיה להסביר להם שעל פי החוק הקיים החברה גייסה כסף בדרך של אמיסיה לא כדי לתת הלוואות אלא כדי להגדיל את ההון העצמי, אבל במקום לסגור מפעל בדימונה או בירוחם או בביית שאן, החברה נתנה למפעל הלוואה. והנה בגלל העובדה שהחברה נתן הלוואה למפעל שלה היא חייבת לשלם מס על ריבית רעיונית. קשה מאד להסביר זאת למשקיעים. יש כאן בעיה שהעלחה גב' דליה לב, שיש מאזנים של חברות שמפרסמים אותם גם בחו"ל. המאזנים נסגרו, ואנחנו באים ומחוקקים חוק רטרואקטיבי. בחו"ל לא מכירים תחיקה בתחולה רטרואקטיבית.

כל החקנות לפי סעיפים 3(י) או 3(ט) והחקנות שעוד תבאנה, כולן קשורות לחוק-שטיינברג. מנסים בדרך זו לחקן את החוק, אבל נוצרה בארץ מציאות מסוימת. אם אתם מאמינים שנחזור לאינפלציה של 300%, תגידו זאת בגלוי. אבל אם אנחנו מניחים שחיה אינפלציה של 30% לשנה, צריך לבחון את הדברים מחדש.

נשאלת השאלה כמה כסף אתם חושבים לגבות לפי החקנות האלה, אם הן תאושרנה.

י' רבינוביץ

זה לא רק יתן כסף אלא ימנע הפסד כסף.

ש' אופיר:

יש בעיה בחוך הקונצרנים. לכל קונצרן יש שנים-שלושה מפעלים שאינם מסוגלים לשלם לא אח הריבית ולא אח הקרן. צריך למצוא לענין זה פתרון. אני מוכן אפילו לנקוב בשמו של מפעל כזה. יש לנו מפעל בשם פניציה. הוא איננו מסוגל לשלם אח הריבית. מה אחה מציע לי לעשות, שאחרים ריבית רעיונית ועליה אשלם מס?

ח' רמון:

חרטום את ההפסדים של המפעל ובדרך זו לא תשלם מס הכנסה. חברה זו לפי מצבה כבר מזמן היתה צריכה להגיע לכונס נכסים.

היו"ר א' י' שפירא:

מדוע אינך רושם את פניציה כחוב אבוד לקונצרן?

ח' רמון:

כדי לרשום חוב אבוד צריך להגיע קודם לפשיטת רגל. לא רושמים מייד חוב אבוד. יש לכך הליכים.

ש' אופיר:

השנה יש שורה שלמה של חברות שמשלמו מס חרף הפסדים. תברוק את שיעור המס של קרית הפלדה. חברה בהפסד מאזני חייבת לשלם מס הכנסה. אתן לך רשימה של חברות ששיעור המס שהן חייבות בו הוא 100%.

יש בעיה של עיחוי לכל צעד שאתה נוקט בו. בשנת 1985 באמת חלה ירידה באינפלציה. כל אותם רווחים שהיו נסתרים במלאים בשנים קודמות צצו בשנה זו כשהם אינם מדווחים בחשבון של רווח והפסד, אבל לצרכי המס הם רווחים. בדרך עוד שורה שלמה של חוקים דרקוניים. התוצאה היא שבשנת 1985 - ואינני מדבר על העבר - אני מסוגל להוכיח שיש שורה שלמה של חברות ששיעור המס שהן חייבות בו שווה לשיעור הרווח שלהן. התוצאה היא סגירת כל האפשרויות בפני המשק העסקי. בחו"ל איש איננו מסוגל להבין זאת. אתה סוגר בכך את האפשרויות לגיוס כספים למדינת ישראל.

יוסי רבינוביץ: (כלל)

יש לנו חברה משותפת עם משקיעים אמריקאים. מול כל דולר של המשקיעים האמריקאים השקענו אנו דולר. באים היום לאחר שהעסקה נעשתה לפני שלוש שנים ותובעים מאתנו לשלם מס רטרואקטיבית. פנינו למפקח וביקשנו אישור להגדיל את שיעור הריבית למשקיעי חוץ כדי לעלות מצ' ינג עם המדד, שאם לא כן נתחייב בחשולם המס. היום לנהל עסק זה ממש בלתי אפשרי. אנחנו נאלצים להרים ידיים.

היו"ר א' י' שפירא:

אני מבקש מנציב מס הכנסה להתייחס לכל השאלות וההערות של חברי המשלחת. אני מבקש שתשלב דוגמאות בדברי התשובה כדי שנבין על מה מדובר.

י' רבינוביץ:

אשיב קודם על השאלה מדוע אנחנו מציעים תחיקה רטרואקטיבית. הכנו את התקנה הזו עוד כארץ חוקקה הוראת השעה. כאן נשמעה הטענה שאיש לא ידע מה מצפה לו, וכאן מביאים לאישור תקנה שיש לה חוקף רטרואקטיבי. אני מחזיק בידי מכתב של חברה כלל מתאריך 25 ביולי 1985, מייד לאחר שחוקק החוק. ומה כתוב במכתב? אני קורא את חלקו האחרון: "בתקופה הקרובה אנחנו עלולים לעמוד בפני תופעה של עליית מדד גדולה לעומת

הקפאח מער החליפין. אם צו מל שר האוצר יקבע כי ריבית מינימלית
היה רק לפי הצמדה למדד, תשלמנה החברות האלה מס בגין הפרשי הצמדה
למדד.

כלומר, באוחו מכתב אומרים אנשי כלל: אנחנו מודעים לכך שצפויה
עליה גדולה של המדד ואילו אתם קובעים את הריבית המינימלית לפי הצמדה
למדד.

להלן כתוב במכתב: מאחר והאינטרס של החברות האלה הוא לתת הלוואות
בתנאים של גב אל גב על ההון שהונפק על ידן, הננו מבקשים מכבודו לכול
בצו שיפורסם אופציה דולריה במקביל להצמדה למדד.

החברה בפירוש אומרת שהיא ידעה בחודש יולי על ההצמדה למדד, וזה
גם הגיוני. זה מופיע גם בסעיף 3(ט). היה ברור לכולם שאנחנו הולכים
לקראת הצמדה למדד.

ד' הלפריין:

אבל היחה גם הודעה של היוצר שהם מסכימים להצעה שלנו.

י' רבינוביץ:

בפירוש נאמר לנו: עובדה היא שמקבלים הלוואות מחו"ל במטבע חוץ,
מלווים את ההלוואות לאחרים בשיטה של גב לגב, ואל תכו אותנו בענין זה.
כל זה מופיע אצלנו בכחובים. זה גם נאמר בשיחות שקיימנו עם גורמים אלה.
זו היחה אחת הנעיות העיקריות שעלתה. לכולם היה ברור שנקבע הצמדה
למדד, והתכוונו לקבוע רק הצמדה למדד. אם היינו מביאים את ההצעה הזו
על הצמדה למדד בחודש יולי, איש לא היה מעלה את השאלה, כי איש לא צפה
את ההפרש בין עליית המדד לבין עליית שער הדולר. אין ספק שהצעה כזו
היחה זוכה לאישור.

ח' רמון:

זה לא נכון. אנחנו החזרנו את התקנות שהצעתם כי הן לא היו מספקות.
אני יכול להמציא לך את הפרוטוקול של הדיון בוועדה. אני השתתפתי באותה
ישיבה והודעתי בה שאינני מסכים לתקנות ואני מבקש שתביאו לוועדה תקנות
אחרות.

י' רבינוביץ:

ניסינו למצוא פתרונות להלוואות של גב לגב ולבעיות של הבנקים
שנותנים הלוואות במסגרת רגילה. לכן גם התעכבו התקנות, כי כל הזמן
שקלנו איך לפתור את הבעיה שנוצרה.

מדוע אנחנו מציעים תקנות לשנת 1985 ולא ל-1986? החיובה היא
שאנחנו עומדים לתקן את החוק, כפי שהבטחנו. הצענו לתקן את החוק כך
משיטת החישוב תהיה אחרת. כל עוד לא אישרתם את התיקון לחוק, איננו
יכולים להציע תקנות בהתאם. אני מדבר על תיקון חוק שיאמר כי החישוב
לא יהיה חדשי אלא שנתי.

ח' רמון:

התיקון הזה הועבר לוועדה?

י' רבינוביץ:

זהו תיקון עקיף בהוראת השעה.

ח' רמון:

הוראת השעה הונחה על שולחן הכנסת? עד היום לא הבאתם אותה לקריאה
ראשונה. ואנשי האוצר עוד טוענים שוועדת הכספים היא המעכבת חקיקה.
אף חוק לקראת השנה הקרובה עדיין לא הגיע לוועדה. תאמר שהאוצר עוד
לא הביא את החוק לכנסת. הבטחתם שתביאו את החוק בחודש דצמבר.
(מ' בר-און: בחודש נובמבר).

י' רבינוביץ:

זוהי הסיבה שהתקנות הן לשנה אחת. איך לכך שום סיבה אחרת.

לגבי שיטת החישוב, אנחנו גובים את המס נומינלית לפי חישוב חדשי, וכך אנחנו גובים הרבה פחות ממה שהיה מגיע. החישוב הוא חודשי ללא הצמדה, ויש בכך שחיקה גדולה של המס ומתן הקלה לנישומים. החוק קובע תשלום חודשי. אם התקנות היו נכנסות לתוקף בזמן, היינו מקבלים את המס באופן חודשי. היום והתקנות יאושרו עכשיו, נגבה את המס נומינלית, ומבחינה זו יש כאן הקלה.

ח' רמון:

בהנחה שהמס אמנם מגיע, יש כאן הקלה.

י' רבינוביץ:

כאשר מדברים על הפרה בין עליית המדד ועליית הדולר, צריך לזכור שהלוואה צמודת דולר יש עליה ריבית. בחישוב ההפרש בין המדד לדולר מביאים בחיבון את הריבית על ההלוואה הדולרית, וכך הפער מצטמצם. לא צריך לדבר על הפער בין מדד לדולר אלא על פער בין עליית שער הדולר פלוס 12% ריבית לבין עליית המדד.

באופן כללי איחנו נותנים הגנה לפי המדד. (א' אליאב: 90% מהמדד). מדוע 90%? (א' אליאב: זהו החוק). או יש לך ניכוי, אבל אם לא הגעת לניכוי ניתנת הגנה של מלוא המדד.

היו"ר א' י' שפירא:

אחד קיבל הלוואה דולרית ב-10% ריבית, ושני קיבל הלוואה דולרית ב-18% ריבית. (י' רבינוביץ: אם זה הגיע לעליית המדד, אין בעיה.) זאת אומרת שאחה עושה את החישוב לפי מה שהאיש שילם בפועל ומשווה זאת לעליית המדד. ואם מישהו קיבל מתנה?

י' רבינוביץ:

מה פירוש מתנה? הלוואה ניהנח כמתנה?

היו"ר א' י' שפירא:

לקונצרן כלל יש מפעל שאם לא יתנו לו הלוואה הוא יגיע לפשיטת רגל. כלל נוחנח למפעל חובסידיה כדי להצילו מפשיטת רגל.

ח' רמון:

תן להם לפחות אפשרות להגיש מאזן מאוחד.

היו"ר א' י' שפירא:

הקונצרנים נקלעו לקשיים לאחר שרוב המפעלים שלהם אינם מרוויחים. יש להם אפשרות לסגור כל מפעל שמפסיד, או לנסוח להציל אותו. מחר מר דברת יגיע למסקנה שמפעל כיחן הוא על גבול ההפסד. מה הוא יעשה? הוא איננו רוצה להגיע למצבה של חברת העובדים שיש לה בעיות עם סולל בונה. שמעתי הבוקר בחדשות שמאה עובדים של מפעל וולקן הגיעו למשרדו של מר דברת.

מ' בר-און:

השאלה איך אחה מבחין בין מצב כזה לבין מתן עזרה למפעל?

היו"ר א' י' שפירא:

אנחנו חברי ועדת הכספים איננו אנשי מס; אנחנו אנשי ציבור. כאשר רצו לסגור אח מפעל אחא חבר הכנסת צבן הלך להפגין ליד ביחו של ראש הממשלה. אנחנו חייבים לראות את ההשלכות של הצעדים האלה ואח התוצאות שלהם.

י' רבינוביץ:

בה חברי המליחה לא דיברו נגד העקרון. הם ביקשו לתת להם גם
יישום זמנתי. על מחנה אין ספק שיש חבובת המס.

ח' רמון:

הפתרון הוא מאזן מאוחד.

י' אופיר:

הצעתי שהתקנות לא יחולו על חברות בשיעורי שליטה של 51% ומעלה.
קבלת ההצעה תפתור את הבעיה שלנו.

י' רבינוביץ:

ההוראה חלה גם על הבנקים אלא שלגבי הבנקים יצרנו קריטריון חדש.

היו"ר א' י' שפירא:

מהי ההצעה של האוצר?

י' רבינוביץ:

אנחנו מציעים לאיר את החקנות בנוסח כפי שהוא מונח לפניכם.

ח' רמון:

החקנות לא יאושרו בנוסח המוצע. אני מציע שחזרו ותשקלו את נוסח
החקנות לאור ההערות שנשמעו בוועדה.

י' רבינוביץ:

אנחנו גובים סכומים נומינליים של המס שהוא חודשי וממילא המס
הזה נשחק.

ח' רמון:

אני מציע שבמקום "מוסד כספי" יבוא "מוסד" כדי שההוראות לגבי
מוסד כספי יחולו גם על החברות.

י' רבינוביץ:

אינך יכול לנקוט נוסח כזה כי מוסד איננו רגיל לתת הלוואות.

ח' רמון:

אוסף לך כמובן את השינויים המתחייבים או את ההתאמות. המהות
של ההצעה היא, שאם כור נתנה הלוואה לפניציה, או כור-תעשיות נתנה הלוואה
לכור-סחר, מעמדה של החברה גם אם היא איננה רגילה לתת הלוואות יהיה
כמעמדו של מוסד כספי לענין חקנות אלה. נשקול גם מגבלות מסוימות כדי
שההוראה הזו לא תנוצל לרעה. נמצא נוסח מתאים כדי לענות על הבעיות
שמתעוררות, כי החקנות כפי שהן לפנינו לא תעבורנה.

י' רבינוביץ:

מה שאתה מציע, חבר הכנסת רמון, איננו ניתן לביצוע בשום פנים
ואופן.

ח' רמון:

לאופציה הדולרית נקבע ריבית מינימום. זוהי הצעתי. אין דרך אחרת
לספל בנושא. החברות האלה פועלות כמו בנקים. בחברת כלל יש מסלקה יותר
סובה מאשר של הבנקים. כל הגופים הגדולים שמחנהלים כהלכה עברו לשיטה
של המסלקה. המסלקה של כור או של כלל היא יותר סובה ויותר יעילה מזו
של הבנקים, כי הבנקים חייבים לפדות את מניותיהם.

הנקודה החמורה ביותר היא של הרטרואקטיביות, וגם היא מחייבת
אתכם לשיקול דעת נוסף.

היו"ר א' י' שפירא:

ההצעה של חבר הכנסת רמון היא להחיל את הוראות תקנה 5 לגבי
מוסד כספי על גופים שנותנים הלוואות לחברות-בנות שלהם.

י' כהן:

לפי ההצעה ההוראה תחול גם על ארגוני קניוח?

היו"ר א' י' שפירא:

כן. זה יחול על ארגוני קניוח שנוחנים הלוואות למפעלים שלהם.
דינם לענין מחן הלוואות למפעלים יהיה כדין בנקים.

ד' חיכון:

שמענו את ההערות ואת ההסתייגויות של חברי המשלחת. נציב מס הכנסה
שמע את ההערות של חברי הוועדה וקלט את רוח הדברים. הוא יחזור לאוצר,
יביא את הלך הרוח שהסתמן בוועדה, והם ינסו באוצר לגבש הצעה מוסכמת.

היו"ר א' י' שפירא:

אני מודה לחברי המשלחת.

צו מס הכנסה (קביעת תשלומים בעד דמי פגיעה בעבודה ותגמול בעד
שירות במילואים כהכנסה) (תיקון), התשמ"ו-1986

היו"ר א' י' שפירא:

אנחנו עוברים לדיון בצו מס הכנסה הבא לחייב דמי לידה בניכוי
מס במקור. הדיון בצו החל אתמול ולא כל חברי הוועדה הגיעו לרשות דיבור.

ח' רמון:

ביקשתי לא לקיים הצבעה על הצו כל עוד לא יסוכמו מספר נושאים.
מדוע כתוב בסדר היום - הצבעה?

א' קרשנר:

ביקשתי לא להצביע אחמול, לא היום.

ח' רמון:

ביקשתי לא לקיים הצבעה עד שכל העניינים האחרים יסתדרו.

א' שלום:

אחמול קיימנו את הדיון על הצו ונשאלו כמה שאלות. נציב מס הכנסה
אמר שלא ידוע מה תהיה ההכנסה מהמס הזה, והוא הבטיח לתח היום תשובה.

י' רבינוביץ:

ההערכה היא שההכנסה תהיה 5 מיליון דולר.

א' שלום:

לא נאמר בחקנה מאיזה סכום יתנו במקור, ומכאן משמע שהניכוי יהיה
מהשקל הראשון.

עד היום יולדת קיבלה 75% משכרה במשך שלושה חודשים.

ד' חיכון:

דמי לידה משתלמים בחקופה שבה היא אינה עובדת.

א' שלום:

אני מניח שההכנסה של 5 מיליון דולר מניכוי במקור על דמי לידה
לא תהיה הכנסה נטו, כי בוודאי יהיו גם החזרים.

יולדת שמקבלת דמי לידה בשיעור של 75% משכרה איננה נהנית באותו
פרק זמן מהסבות שונות שהיא מקבלת בחקופה שבה היא עובדת. לכן דמי הלידה
אינם מבטאים 75% מהשכר, אלא פחות מזה.

18.3.86

א' שלום:

אין נקבע בתקנות שהמס ינוכה במקור החל מסכום מסוים, הייתי שוקל
מדיניות יעד.

18.3.86

כך נאמו בתקנות. המס ינוכה במקור לפי תקנות ניכוי מס במקור ממשכורת.

ד' תיכון:

שיעורי המס הם ברורים.

א' שלום:

קודם כל מנכים מס במקור.

ס' אלחנני:

אם היולדה איננה מגיעה לסף המס, אין ניכוי מס במקור.

א' שלום:

השלום דמי לידה במשך שלושה חדשים זהו חלק מהזכויות הסוציאליות
שאינן לפגוע בהן. באותו פרק זמן היולדת מקבלת 75% משכרה, וכאילו ניכו
ממנה 25% מס במקור.

כעשרים אלף צעירים ירדו ממדינת ישראל בשנה האחרונה. אינני חושב
שבתקופה זו, כאשר אנחנו מעוניינים לעודד ילודה, יש להכביד על יולדת
שלא רק שאיננה מקבלת את מלוא השכר בחופשת הלידה שלה אלא גם מפסידה
הטבות ותנאים סוציאליים אחרים.

אני מציע שנציב מס הכנסה יקח חזרה את התקנות וינסה לשכנע את
חבריו באוצר ואת הממשלה לא להביא אותן לאישור הוועדה. אני חושב שזה
יהיה הרבה יותר מכובד מאשר הצבעה בוועדה נגד אישור התקנות. מכל מקום,
אם התקנות יובאו להצבעה, אצביע נגדן. לאור מצב הירידה מהארץ והעליה לארץ
אני חושב שאין לאשר תקנות אלה.

ד' תיכון:

אדוני הנציב, אידיאולוגית אתה צודק. יש פירצה בחוק ואתה מבקש
לסחום אותה, וזה מה שנאמר בתקנות. אבל בפועל בבואך לנקוט בצעד כלשהו,
אתה זקוק לעיתוי הנכון, והעיתוי הפעם הוא פשוט לא נכון ולא מתאים.
בפועל אתה מעלה את המס, ואגיד לך מדוע.

על פי פקודת מס הכנסה עד היום כל יולדת צריכה בסוף השנה להגיש
דין וחשבון על הכנסותיה, ועל פי הדו"ח אתה גובה ממנה את המס על דמי
לידה. מאחר ואתה יודע בדיוק מי הן היולדות במדינת ישראל, אתה יכול
לדרוש מכל יולדת להגיש לך דו"ח בסוף השנה, וכך לגבות את המס. אבל אתה
אינך הולך בדרך הפתוחה בפניך, אלא פונה אלינו ואומר: עד כה יכולתי
לגבות מס בסוף השנה לאחר הגשת הדו"ח. חלק מהמקרים פטרתי מהמס, וחלק -
לא גביתי או לא תבעתי לשלם מס, ולכן היה הפסד הכנסה כתוצאה מהרשלנות
שלי. אבל ברור שגם אם דרשת לשלם מס בעקבות הגשת הדו"ח, המס שולם לך
בשלב יותר מאוחר מאשר לו הוא היה מנוכה במקור. זה אומר שגביית מס יותר
נמוך, ואפילו לו גביית מס הכנסה מכל היולדות, הוא היה משולם לך לאחר
החיקה של שנה במוצק.

י' רבינוביץ:

באיחור של חצי שנה במוצק.

ד' תיכון:

עד חודש אפריל ניתן לשלם את המס ללא הצמדה.

י' רבינוביץ: עד סוף אפריל - ללא הצמדה.

ד' תיכון: ועד סוף מאי - במחצית הצמדה.

הכלים מצויים בידך, אהה יכול לגבות את המס הזה, אלא שאתה נזקק לשיטה חדשה שעיקרה הגדלת המס והעמקת הגביה שלו. אינך אומר לנו שאתה רוצה לגבות כסף שלא הצלחת לגבות אותו, אלא אתה רוצה לגבות את המס בצורה יותר מהירה, ולכן אתה פונה אלינו. ואני אומר לך שהפניה שלך לא תיענה על ידי הוועדה בעיחוי הזה. יש בידך הכלים, אתה יודע מי הן היולדות, אתה יכול לפנות אליהם ולבקש מהן להגיש דו"ח בחום השנה. אינך נזקק לתקנות האלה, כי התקנות האלה גם מענישות יולדות שהגישו דו"חות למס הכנסה, אלא כל רצונך הוא להקדים את גבייתו של המס בחצי שנה. וזאת אינני מוכן לאשר לך לגבי האוכלוסיה של היולדות.

אינני חושב שזה חיוני, אינני חושב שאתה צריך להשקיע מאמץ בתחום הזה. אני חושב גם שמי שאמר לך שתוספת המס בעקבות התקנות תגיע ל-5 מיליון דולר, איננו יודע מה הוא שח. בצדק אמרתי אחמול שאינך יכול להגיד לנו מה תהיה תוספת המס אם יאושרו התקנות, כי לצורך זה אתה זקוק למחשב מעולה שבלחיצת כפתור יתן לך את הנחונים. אינך יודע כמה יולדות מגישות דו"ח למס הכנסה ואינך יכול לדעת מה תהיה תוספת ההכנסה אם המס ינוכה במקור.

ח' רמון:

אם אתם רוצים לגבות את המס הזה וזה חשוב לכם, תעשו מאמץ לגבייתו.

ד' תיכון:

לעתיים אני תמה. יש באמת מה לעשות בתחום ההכנסות, ואתם נספלים לעתים לסעיפים שוליים במקום להשקיע את המאמצים שלכם בעיקר. נכון שכחוצאה מאישור התקנות תגבו קצת יותר כסף, אבל להערכתי לא במקום הנכון, לא מהאנשיט הנכונים ולא בעיתוי הנכון. בסופו של דבר גם לא תגבו יותר כסף, אלא רק תעוררו רוגז.

ח' רמון:

כסף לא יהיה לך, אבל תהיה הרבה מרירות.

ד' תיכון:

בסיכום, יש כאן הרבה מהומה אל לא מאומה. אני מבקש מכם, שמטו את העניין.

ח' רמון:

אני מבקש להזכיר שביקשתי בשם סיעת המערך לדחות את ההצבעה על התקנות.

א' אבוהצירא:

אני מתפעל מאנשי המס שמחפשים דרכים איך לגבות מס חדש ובוחרים דווקא במס שגבייתו מעוררת זעם. חבר הכנסת דן תיכון כבר הסביר שאתם יכולים לגבות מס על דמי לידה גם על פי המצב החוקי הקיים, אבל מחפשים לכם חיים קלים ונוחים. אתם מציעים שכל אשה עובדת יולדת תשלם מס מסוים, מס על לידה, וזאת קשה לי לקבל.

תקנות אלה מעוררות את התנגדותי כי מדובר כאן בגביה של אגורות. כדי לגבות סכומים כל כך קטנים צריך לעורר את רוגזו של הציבור על מס הכנסה? אני מחפלא על שר האוצר, כי הוא הכחובת עבורי ולא אתם. אתם תפקידכם להציע דרכים לגביית מסים, אבל תפקידו של שר האוצר למיין את ההצעות, לשקול אותן ולדחות הצעות שאינן הגיוניות.

אני מבקש מכם, אל תאלצו אותנו להצביע על התקנות האלה ואחר כך לנסק מדוע הצבענו נגד. אין לנו כל עניין להשמיע את הנימוקים האלה כי זה לא יחרום לשיפור האווירה הציבורית. אני מבקש מכם לקחת את התקנות בחזרה ולא להביא אותן כלל לאישור הוועדה.

י' רבינוביץ:

דמימץ מהדברים כאילו אנחנו מציעים חוק חדש. זהו חוק קיים וכל
י' : בקשים הוא לאשר דרכים לביצוע החוק.

אין : רך לומר בחקנות מאיזה סכום ינוכה המס, כשם שאיננו אומרים
מאיזה סכום ינוכה מס במקור מכשכורת. י' לכך כללים ברורים. אם היולדת
לא הגיעה לסף המס, לא ינוכה מס במקור מדמי הלידה שלה. ברור שינוכה
מס במקור בהתאם לכדורגות המס. הנושא הזה מוסדר.

הוצע לדרוש מכל יולדת להגיש דו"ח למס הכנסה. זה אומר להציע לנו
לקבל היום עוד 30 או 40 אלף דו"חות. זהו מסרד הרבה יותר גדול גם ליולדות
וגם לנציבות מס הכנסה. אבל ניכוי מס במקור מדמי הלידה של היולדת בתקופה
של חופשת הלידה, זה לא מסרד לא לנו ולא ליולדת.

ד' תיכוץ:

האם בהשוואה לדו"ח אין תוספת מס על ידי ניכוי במקור?

י' רבינוביץ:

מהו המצב היום? מי שילדת בחודש מרס ומגישה דו"ח משלמת את
המס בערכים ריאליים. מי שילדת בחודש אפריל תשלם את המס בערכים שחוקים.
זה אומר שהשחיקה של המס תהיה לפי תאריך הלידה. זה איננו קריטריון
אובייקטיבי. אנחנו מציעים שוויוניות. השיטה הקיימת היום יוצרת מצב
של חוסר שוויון בין יולדות שמגישות דו"חות לפי תאריך הלידה, ועל אחת
כמה וכמה שהיא יוצרת חוסר שוויון בין יולדות שמגישות דו"חות לבין אלה
שאינן מגישות דו"חות, למרות שעל פי החוק כולם חייבות להגיש דו"ח.
האם נגיש חביעה נגד כל יולדת שאיננה מגישה דו"ח למס הכנסה?

ד' תיכוץ:

תפנה אליהן בכחב וחבקש מהן להגיש דו"חות.

י' רבינוביץ:

אז יסענו לעומתנו: לא מספיק שהאשה היא לאחר לידה ויש לה בעיות,
ואתם עוד פונים אליה ומבקשים ממנה להגיש דו"ח.

ד' תיכוץ:

רציתי רק להסביר שבידך כל הכלים לגבות את המס, ומה שאתה מבקש
מאנחנו רק יביא לרוגז ומרירות בלי שתהיה לך הכנסה.

י' רבינוביץ:

דמי פגיעה בעבודה, תגמולי מילואים ותגמולים אחרים חייבים בניכוי
במקור. מדוע לא נגבה מס במקור גם על דמי לידה? אתה יכול לסעון נגד
מיסוי דמי הלידה. זו תהיה טענה הגיונית. אבל משאתה מסכים שדמי לידה
חייבים במס, מדוע לא ניכוי במקור? (י' ארידור: אינני נגד). אתה מציע
שנגבה את המס רק מי שבמקרה נחפס?

י' ארידור:

הביורוקרטיה איננה חייבת להיות מושלמת. אם מדובר בהכנסה גדולה,
הרי ככובדה של הביורוקרטיה כן שכרה; אבל כאן הענין הוא שולי מבחינת
הכנסות המדינה. במקרה כזה מדוע להרבות בביורוקרטיה ולהכביד על הציבור?

י' רבינוביץ:

ההיפך מזה הוא הנכוץ. אני נגד ביורוקרטיה. מה שהוצע לי זוהי
ביורוקרטיה. הוצע לי לדרוש דו"חות.

ד' תיכון:

לא הצעתי לדרוש דו"חות. אמרתי שהחוק מאפשר לך לדרוש זאת, וכל הסנים לא עשיח כן כי ידעח שיש כאן כסף קסן.

י' רבינוביץ:

לפי המצב החוקי הקיימים משלמים מס כל העצמאים והשכירים המועדפים המגיישים דו"חות. כל השאר משלמים רק באופן מקרי. (ד' תיכון: יש לכם הכלים). בהחלט, יש לנו כלים, אבל הפעלתם כרוכה בבירוקרטיה עצומה. לכן אנחנו מבקשים להקל עלינו את החיים וכן להקל על היולדות ולאפשר לנו לבצע את החוק בצורה של ניכוי מס במקור.

ד' תיכון:

תודה לנציב מס הכנסה על הנימוקים המשכנעים.
נעבור לסעיף הבא.

צווים לעירוד החסכון (פטור ממס הכנסה)

א. אמיסיה של אפריקה ישראל (מימון) 1985 בע"מ - 11 מיליון דולר.

הוחלט: לאשר.

ב. אמיסה של בנק לפיתוח התעסיה מימון והנפקות (1981) - 29 מיליון דולר

ד' תיכון:

אמיסיה זו נועדה למחן הלוואות משלימות לפרוייקטים תעשייתיים המתבצעים באמצעות הבנק לפיתוח התעסיה. על פי החוק בעבר ניתן היה לקבל הלוואות פיתוח.

הוחלט: לאשר

ג. אמיסה של לאומי חברה למימון בע"מ - 11 מיליון דולר

ד' תיכון:

כספי האמיסיה הזו מיועדים בין היתר לדירקטור של בנק לאומי, ואני חושב שיש בזה טעם לפגם.

מ' פרידמן:

כל מי שמקבל הלוואה מבנק לאומי יש לו זיקה לבנק.

ד' תיכון:

כאן מדובר בדירקטור במועצת המנהלים של בנק לאומי.

היו"ר א' י' שפירא:

הבנק יכול לגייס כסף בדרך של אמיסיה עבור חברה כלשהי.

ד' תיכון:

הוא חייב לציין את ייעוד הכסף. כאן זה נראה כאילו מחלקים כסף למקורבים. הוא דירקטור, הוא נציג ציבור. אין לי דבר נגדו, אבל כך זה נראה.

היו"ר א' י' שפירא:

שמענו את ההערה. ההערה היא במקומה, אבל איננו יכולים להפלות את בנק לאומי לרעה, ולכן אני מציע לאשר.

הוחלט: לאשר.

חוק המלווח (הוראות שונות) - פדיון מוקדם ליל מלווח מרצון -
חברת האחים גולדשטיין

א' קרשנר:

בפני הוועדה בקשה לפדיון מוקדם של תעודות מילוח מרצון
לחברת האחים גולדשטיין.

היו"ר א' י' שפירא:

האם קיבלנו נתונים על תזרים המזומנים של החברה?

ד' תיכון:

הייתי בעד אישור הפדיון המוקדם, אבל לאור הידיעה שפורסמה
הבוקר על מינוי כונס נכסים לחברה, אני מבקש לשקול זאת שנית.

א' קרשנר:

כל הכסף מפדיון המילוח מיועד למס הכנסה. האחים גולדשטיין
ביקשו להעביר את החמורה מפדיון המילוח לפקיד השומה.

י' ארידור:

כך נוצר מצב שעדיין יש חוב למס הכנסה ועדיין אפשר לגבות אותו.

היו"ר א' י' שפירא:

נציג האוצר הגיע ונשמע מה בפיו.

ע' מנדריק:

לאור הנסיבות שנוצרו, אנחנו מבקשים לדחות את הדיון בבקשה.

היו"ר א' י' שפירא:

הדיון בבקשה נדחה, לבקשת האוצר.

אני מודה לכם ונופל את הישיבה.

(הישיבה ננעלה בשעה 12.50)